

Is dit antagonisme tusschen beide luissoorten werkelijk een feit? Zoo ja, dan is dat wel een merkwaardig „paardemiddel” tegen de kleerenluis, want deze menschenluis wordt hier bedoeld.

Essad Bey schreef een boek, waarin de lotgevallen der uit Rusland na den oorlog van 1914—'18 uitgeweken Wit-Russen beschreven worden. In hoofdstuk VIII van „Das weisse Russland, Menschen ohne Heimat”, Berlin 1932, Gustav Kiepenheuer Verlag, komen zij aan de beurt, die in Konstantinopel terecht kwamen. Als overal met deze menschen was het bestaansvraagstuk steeds nijpend. Hiervan een voorbeeld (l.c. p. 59—60):

„Auf der Suche nach neuen Verdienstmöglichkeiten erfand z. B. ein würdiger Emigrant einen neuen Sport, der bald in der ganzen Stadt höchst volkstümlich wurde: das Schabenrennen. Es gibt wenige Städte, wo die schwarzen Schaben so verbreitet sind wie in Konstantinopel. Erfinderische Russen sammelten nun besonders kräftige Exemplare dieser Art, steckten sie in eine leere Zigarrenschachtel, bedeckten diese Schachtel mit Glas und veranstalteten Rennen. Zuschauer strömten herbei und zahlten Eintritt. Die neue Mode hatte sich durchgesetzt. Später wurde das Schabenrennen technisch gehoben. Die Kiste bekam innen eine Beleuchtung, am Ziel wurde Futter hingelegt, die besten Schabenrenner wurden von erfahrenen Emigranten höher gezüchtet. Endlich wurde für die Besucher ein Totalisator aufgestellt. Daraufhin stieg der Zustrom des begeisterten Publikums ins Unermessliche. Leider wurde diese nützliche Erfindung später von der Polizei verboten. Schaben und Emigranten mussten zu ihrer primitiveren Daseinsform zurückkehren”.

Aan deze uitvindingen op sportgebied is dus wel geen lang bestaan vergund geweest, in tegenstelling met het nog steeds hier en daar in eere gebleven ouderwetsche vlooientheater. Zou de, nu gelukkig ten einde neigende, nieuwe wereldoorlog ons weer nieuwe gezichtspunten voor insectensport opleveren?

Eenige scholieren vonden voor ± 60 jaar races met kroontjespennen uit. De ongewijden wisten niet, dat in de holte der kroontjes lievenheersbeestjes verborgen zaten, die de motorkracht van deze race-pennen uitmaakten. De historie vermeldt niet of deze ingenieuze uitvinding tusschen de schoolmuren is blijven voortleven, evenmin of zij ook naar buiten bekendheid heeft gekregen.

Mij is verder verteld, dat in sommige streken van ons land, waar de mierenleeuw (*Myrmeleon*) veelvuldig voorkomt, wel gevechten tusschen deze larven worden georganiseerd. Het schijnt, dat het eerst eenigen tijd van spanning geeft, alvorens de dieren elkaar grijpen en de strijd wordt beslecht.

Zoo ziet men, dat men zelfs bij deze kleine gedierten de keus heeft tusschen vreedzame wedrennen en gevechten op leven en dood!

17 April 1945, de dag van de officieuze bevrijding van Nunspeet.

Camponotus ligniperda Latr. in huizen

door

D. MAC GILLAVRY

A. C. Oudemans stelde in Entom. Ber. IV, No. 91, 1 Sept. 1916, op pp. 307—308 samen, wat toen over het voorkomen van *Camponotus herculeana ligniperda* Latr. in ons land bekend was. Een dier vangsten werd door een zijner leerlingen, J. M. Unk, gedaan, nl. een koningin in zijn huis in den Imbosch. Het schijnt toen bij dat eene exemplaar gebleven te zijn, dus niet zooals mijn observatie in Bennekom, waar het een nest betrof.

Overigens schreef A. Stärcke mij naar aanleiding van mijn artikel over een huisinvasie door *Camponotus ligniperda* Latr. (98e Zomerverg. N.E.V. 1943 p. LVI—LVIII), en mijn onderstelling, dat de *Camponotus*, die ik in de Ardennen overdag zag rondlopen, misschien de type *herculeanus* L. geweest zou zijn, dat dit toch ook beslist *ligniperda*'s geweest zijn. Dit overdag rondlopen komt dus overeen met wat Voûte op de Hooge Veluwe waarnam. Overigens behoeven de berken, waarop Voûte de dieren zag lopen, nog niet de nestboomen van deze mier geweest te zijn. Zij kunnen heel wel in een naburigen pijnboom genesteld hebben en alleen op de berken voedsel zijn gaan halen.

AANHANGSEL

In het huis te Bennekom, waarin in 1943 de huisinvasie van *Camponotus* plaats

had, zijn de mieren ook in 1944 te voorschijn gekomen, halverwege Juni. De door muizen, motten, mieren en menschen veel geplaagde huisvrouw heeft echter alles, zoodra zich een mier vertoonde, onmiddellijk vernietigd. Ik vernam alleen, dat er wel weer eenige gevleugelde exemplaren bij waren. Het is dus wel zeer jammer, dat deze niet bewaard bleven, zoodat niet geconstateerd werd, of er ditmaal ook ♂♂ bij waren.

Later werden mij toch nog 2 gevleugelde exemplaren van 1944 gezonden; dit bleken ook weder ♀♀ te zijn.

Nunspeet, October 1944.

Aporia crataegi L.

door

D. MAC GILLAVRY.

Behalve misschien in Limburg is het waarnemen in ons land van *Aporia crataegi* L. toch iets uitzonderlijks, tenminste volgens eigen ervaring. Het viel mij op, dat in 1943 in Juni te Nunspeet de vlinder nogal te zien was, meestal in de buurt waar sleedoorn stond. Het is mij echter niet gelukt daarna ook maar een enkele rups van dezen dagvlinder te ontdekken. Ook het inspecteeren van sleedoornstruiken in den winter naar spinsels, was voor mij steeds vruchteloos. Deze dagvlinder behoort tot de kleinere categorie der inheemschen, die als onvolwassen rups overwinteren. In 1944 zag ik pas eind Juni een enkel exemplaar vliegen en 2 Juli kon ik er een buitmaken. De krachtige vlucht van deze vlinders is wel zeer afwijkend van het gefladder van de overige witjes en doet eerder aan die van een *Papilio* denken.

Wellicht is het niet ondienstig hier nog een oude waarneming over dezen vlinder mede te deelen, die ik verstoppt vond op pag. 5—6 van het Verslag der 18e algem. verg. der Ned. Ent. Ver. op 5 Juli 1862 (Tsch. v. Ent. VI, 1863). Deze waarneming staat nl. niet onder de wetenschappelijke mededeelingen en behelst, dat C. J. T e n g b e r g e n *Pieris Crataegi* in 1862 in menigte bij Nijmegen had zien vliegen.

Nunspeet, 2 Juli 1944.

Paardenzweet een afweermiddel tegen wantsen en vlooiën?

door

D. MAC GILLAVRY.

Sloopers, die met bedwantsen besmette krotten moeten afbreken, schijnen de gewoonte te hebben hun jassen den nacht te voren over de ruggen van bezweete paarden te leggen. Dit zou volgens hen het meebrengen van bedwantsen met hun kleeren verhinderen.

Daar mijn exemplaar van Haase „Die Bettwanze” op het oogenblik voor mij onbereikbaar is, verzocht ik collega Reclaire om eens te willen nazien, of in dat geschrift iets voorkomt over deze bestrijdingswijze van *Cimex*. Hij vond daaromtrent niets. Men zou moeten onderstellen, als het feit waar is, dat paardestallen, ook in met wantsen besmette gebieden, vrij zouden moeten zijn van *Cimex*-plaag. Wie weet er meer van?

Ook zelf had Reclaire nooit van het wantsen-werend vermogen van paardenzweet gehoord. Wel had men hem verteld, dat, als men slapen wil in een sterk met vlooiën bezette kamer, men zich in een gebruikte paardedeken moet wikkelen om voor de vlooiënsteken gevrijwaard te zijn.

Menschen, bekend met het boerenbedrijf, zeggen, dat paarden nooit vlooiën hebben. Is dit waar?

Schapenzweet schijnt ook een vlooiën afstootend vermogen te hebben, zie bv. het artikeltje „Flöhe gehen nicht an Schafe” in Kraucher's Entom. Jahrb. 1924/25 (1924), p. 208. Dit artikel is ontleend aan de Soc. ent. No. 7, 1924. Hierin wordt medegedeeld, dat in een farm te Mazagan (Marokko) drie door steenen muren gescheiden afdeelingen zijn, voor menschen, zwijnen en schapen. De twee eerste afdeelingen wemelen van de vlooiën (de soort wordt niet medegedeeld). Daarentegen is de schapen-afdeeling vrij van vlooiën. Worden de schapen in een der andere afdeelingen gebracht, dan blijven zij vrij, in tegenstelling met de menschen. De redactie (i.e. Kraucher) oppert de mogelijkheid, dat dit te wijten is aan het groote potaschgehalte van schapenzweet.

Bergen (N.H.), Juli 1945.